

Voorzitter: E. van der Weele (PvdA)

Namens de raad: J. Jones (GroenLinks), R. Pestman (PvdA), V. Boswijk (D66), T. van Zoelen (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij 100%), J. Dijk (SP), I. Jacobs (VVD), M. Goodijk (S&S), P.

Rebergen (CU), E. Armut (CDA), L. van der Laan (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: K. Schuiling (burgemeester), I. Jongman (wethouder)

Namens de griffie: W. Bierman

Parlementaire enquête gaswinning

00:17:28

Voorzitter: Goedemiddag. Volgens mij verwachten we straks nog iemand, maar die zal zo wel komen. Welkom, iedereen op de publieke tribune, speciaal welkom aan onze gasten en ook aan de mensen die thuis met ons meekijken bij deze meningvormende sessie over de collegebrief over de regionale inzet parlementaire enquête aardgaswinning in Groningen. Naar aanleiding van de presentatie van het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning is er regionaal gewerkt aan een gezamenlijke reactie. Vandaag bespreken we met elkaar deze reactie. We hebben tot 6 uur. Ik zal vriendelijk doch dringend op jullie tijd letten. We hebben 90 minuten, dat is per fractie ongeveer vier minuten.

00:18:18

Voorzitter: We gaan deze sessie doen in twee termijnen. Dat betekent dat u in de eerste termijn uw politieke vragen kunt stellen aan het college. Aanwezig zijn de wethouder en de burgemeester. In de tweede sessie kunt u met elkaar in debat en kijken welke thema's er nog uitgediept en besproken moet worden. Wellicht ten overvloede vraag ik u te spreken via de voorzitter, speciaal voor u meneer Dijk, ik kon het niet laten. Maar dat leert u straks wel in Den Haag. Als het lukt, zullen wij u tussen de eerste en de tweede ronde uw spreektijden meegeven, dan weet u allen waar u aan toe bent. Er zijn geen insprekers, dat betekent dat in de eerste ronde het woord direct aan de raad is. Ik zie al een heel enthousiaste reactie van de ChristenUnie, de heer Rebergen u krijgt het woord.

00:19:21

De heer Rebergen: Dank u wel, voorzitter. Ik zal me in deze eerste termijn niet beperken tot alleen vragen, maar uitgebreid het woord voeren. Ik wil beginnen met het bericht dat ik vanochtend op RTV Noord zag, namelijk dat er een groot gat zit tussen de wensen van de provincie en het plan van het kabinet na de parlementaire enquête. Ik dacht: hoe bestaat het dat het kabinet het van de enquêtecommissie flink om de oren krijgt? Ik noem een paar dingen. Een verhaal van twee werelden, de een vanuit het perspectief van de beslisser, de ander vanuit de bewoner. De hoofdconclusies zijn dat de belangen van Groningen structureel zijn genegeerd. Dat de duur van onveiligheid in Groningen onacceptabel lang was en nog steeds voortduurt. En dat geldt leidend was bij de besluiten over de gaswinning.

00:20:13

De heer Rebergen: Dat laatste lijkt nu in het aangehaalde bericht ook weer aan de hand. Groningen lijkt een wens te hebben en het kabinet denkt dat het ook wel een beetje minder kan. Maar dat is niet wat er aan de hand is. Het maakt mij boos. Want wanneer en hoe wordt er recht gedaan aan ons als Groningers? Als dit rapport daar nog geen aanleiding voor

is, dan nooit. Het uitbrengen van het rapport was een emotioneel moment voor veel van ons. Eindelijk werd bevestigd wat wij al wisten. Maar dan mogen we toch ook verwachten dat daar zorgvuldig mee wordt omgegaan? Dat de pijn erkend wordt die nu ook vanuit het rapport voelbaar is, over het onrecht dat ons is aangedaan. Dat gezegd wordt dat het een hard en pijnlijk rapport is, wat zegt ons dat?

00:21:01

De heer Rebergen: Voorafgaand aan het gesprek met de kabinetsdelegatie werd gezegd dat ze niet weggaan zonder te weten wat Groningen nodig heeft. Dat is iets heel anders dan een wensenlijst vanuit Groningen. Het is herstellen van wat heel fout gegaan en gedaan is. Recht doen. Want de gebrekkige schadeafhandeling heeft schade toegebracht aan de Groningers. De zwalkende versterkingsaanpak leidt tot frustratie en wanhoop, en dat beide tot psychische klachten. Dat moet in eerste instantie alle prioriteit krijgen. Met Groningers in gesprek gaan over hoe ze ondersteund willen worden. Dat de afhandeling milder, makkelijker en menselijker moet. Dat de overheid zich betrouwbaar toont aan de inwoners in deze situatie, naast de inwoners staat, er voor ze is en hen centraal stelt.

00:21:52

De heer Rebergen: Alleen door betrouwbaarheid te tonen, komen we een stap in de goede richting. Daar kunnen we als lokale overheid ook een rol in spelen, waar we daar de afgelopen jaren ondanks alle inzet niet toe in staat zijn gesteld en niet bij machte waren. Er is lokaal hard gewerkt, door medewerkers en bestuurders. Maar wat was het frustrerend. In de eerste plaats voor inwoners, maar ik heb al eerder aangegeven: ik heb dit als politicus als het meest frustrerende dossier ervaren. Onuitlegbare verschillen moeten worden opgelost. Ook daar kunnen wij ons voor inzetten. Dat doen we ook, op allerlei verschillende manieren en in verschillende stijlen. Maar nu is het moment dat het moet gebeuren, in eerste instantie vanuit het kabinet. Het vertrouwen in een goede afloop is niet hoog, zo hebben ook de burgemeester en de commissaris aangegeven. Bij inwoners is dat nog minder. Dus dit is het moment. En er staat op papier wat nodig is voor Groningen: inzet op herstel, versterking en gezondheid. Een nieuw perspectief voor Groningen, met en voor de Groningers, ongeacht wat het kost. Laten we dat met zijn allen ondersteunen.

00:23:04

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Mevrouw Pestman van de PvdA.

00:23:10

mevrouw Pestman: Dank u, voorzitter. Op 24 februari presenteerde de parlementaire enquêtecommissie na enkele jaren diepgravend onderzoek het rapport Groningers boven gas. De reactie van de Groningse aardbevingsgedupeerden waren helder. Dit wisten wij al, voor ons staat er niets nieuws in. Al sinds de aardbeving bij Huizinge in 2012, is duidelijk dat onze veiligheid geen rol speelde en dat geld boven alles ging. De grote waarde van het rapport van de enquêtecommissie, is dat deze feiten nu voor heel Nederland zijn blootgelegd. Niemand kan meer zeggen dat wij de problemen groter maken. Voor iedereen is nu helder dat de problemen immens zijn. Het ergste is dat het geleden leed nooit meer goed te maken is. Want hoe maak je jaren vol stress en onzekerheid ongedaan?

00:23:59

mevrouw Pestman: Veel Groningse kinderen en jongeren weten door de gevolgen van de

aardbevingen niet wat een zorgeloze jeugd is en zullen daar hun hele leven onder lijden. Vertrouwen in de overheid hebben deze kinderen en jongeren niet. Ze hebben geleerd dat het de overheid koud laat, dat ze in onveilige huizen wonen en hun ouders kapot gaan aan de strijd om hun recht te krijgen. Gebrek aan vertrouwen in de overheid is zwak uitgedrukt. We weten dat de overheid in het aardbevingsgebied door velen wordt gewantrouwd. En waar dit wantrouwen in onze provincie bestuurlijk geïnterpreteerd wordt als wantrouwen richting Den Haag, gebiedt de eerlijkheid te zeggen dat dit wantrouwen helaas niet alleen de landelijke overheid betreft. Ook de provinciale en de lokale overheden hebben door een gebrek aan daadkracht de afgelopen jaren het vertrouwen van de bevolking verloren. De fractie van de PvdA trekt het zich aan dat ook wij niet het verschil hebben kunnen maken voor onze inwoners. Het is bemoedigend dat we nu de handen ineengeslagen hebben en als Staten, gemeenteraden en waterschappen gezamenlijk onze eisen aan Den Haag op tafel gelegd hebben.

00:25:05

Voorzitter: Momentje mevrouw Pestman, u heeft een interruptie van de heer Dijk.

00:25:10

De heer Dijk: Voorzitter, volgens mij zegt mevrouw Pestman dat het ook lokale overheden niet gelukt is om een vuist te maken en dat vertrouwen niet te schaden. Wat had er moeten gebeuren om dat wel te kunnen?

00:25:26

Voorzitter: Mevrouw Pestman.

00:25:28

mevrouw Pestman: Ik vraag me af wat er gebeurd zou zijn als één lokale bestuurder gezegd had: potverdorie, ik trek dit niet langer. Het zijn mijn inwoners. Het gaat om hun huizen, hun mestkelders. Wij gaan dat versterken, wij gaan dit aanpakken. We doen het gewoon en we sturen die rekening brutaalweg naar Den Haag? Ik weet niet of het gewerkt had, maar ik was ook raadslid in Ten Boer en dit is een vraag waar ik mee zit.

00:25:52

Voorzitter: Dank u.

00:25:53

mevrouw Pestman: We hebben dus de eisen gezamenlijk op tafel gelegd richting Den Haag. De PvdA ondersteunt die eisen, maar we benadrukken dat wat ons betreft herstel en versterking op de eerste, tweede en derde plaats staan. We kunnen pas echt aan de toekomst denken, als de problemen van onze inwoners zijn opgelost. Tenslotte heeft mijn fractie voor het gehele pakket nog een belangrijke aanvulling, iets dat in onze ogen te weinig aandacht krijgt, namelijk de dialoog met inwoners en maatschappelijke partners. We hebben hiervoor drie concrete aanvullingen waarop we graag een reactie van het college willen. Punt één: wij pleiten ervoor dat het Groninger Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging als vertegenwoordigers van de bewoners weer met de bestuurders aan tafel zitten, zeker als er gesproken wordt met het Rijk. Het Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging genieten wel het vertrouwen van de bevolking en ze hebben heel veel kennis van alles wat er speelt. Laten wij daar gebruik van maken.

00:26:47

mevrouw Pestman: Twee: in het eisenpakket wordt gesproken over een jaarlijkse manifestatie. Dat is ons wat vaag. Wij zeggen: college, ga met inwoners en maatschappelijke partijen in gesprek en laat hen bepalen op welke manier zij invloed willen hebben. Geef dit de aandacht die het verdient. Drie: zorg dat bij grote investeringen in duurzame energie of waterstof, die ook onderdeel van de claim zijn, inwoners, omwonenden en maatschappelijke organisaties een substantiële rol krijgen in de publiek-private sfeer. Een letterlijke aanbeveling uit het rapport. Tot slot baart het ons zorgen dat de gesprekken met het kabinet over het invullen van de ereschuld tot nu toe niet naar wens verlopen. Toch hebben we alle hoop dat het goed komt, want uiteindelijk beslist de Tweede Kamer. En de Kamerleden zullen hun rol nu moeten pakken. Dank u.

00:27:36

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik ga naar de heer Sijbolts.

00:27:39

de heer Sijbolts: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik begin met drie vragen aan het college in de eerste termijn. Mijn fractie is benieuwd - eigenlijk hebben we dat gisteren al een beetje kunnen meekrijgen - welk gevoel de regionale delegatie heeft overgehouden aan de gesprekken die tot nu toe zijn gevoerd met het Rijk. Is er voldoende urgentie merkbaar, niet alleen politiek of bestuurlijk, maar zeker ook ambtelijk? En heeft het college er vertrouwen in dat het Rijk voldoende gaat betalen? De heer Rebergen heeft zojuist goed verwoord dat gisteren bleek dat er een groot gat zit tussen wat wij willen, wat de regio wil, en wat het Rijk van plan is te geven. En voorzitter, ik ben ook benieuwd of het college kan vertellen of Shell en ExxonMobil al een geste hebben gedaan. Hebben zij al aangegeven een substantiële bijdrage te willen leveren? Want zij zijn ook één van de grote veroorzakers van al het leed. Voorzitter, tot slot nog een vraag. Er zijn allerlei boekjes gemaakt door de regio om te komen tot het bod dat nu aan het Rijk is gestuurd en dat nu op tafel ligt in gesprekken met de bewindvoerders. Dat boekje is niet door raden en Staten inhoudelijk besproken. Kan het college zich voorstellen dat dit hier en daar tot ongemak heeft geleid? Dit waren mijn vragen in de eerste termijn, voorzitter.

00:29:13

Voorzitter: Helder. Dank u wel. De heer Van der Laan, Partij voor het Noorden.

00:29:19

de heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Allereerst complimenten richting bestuurders, ambtenaren en consultants die de afgelopen maanden heel hard hebben gewerkt om de ereschuld en het hele verhaal erachter op papier te krijgen. Dat verdient echt complimenten, want dat hebben voorgaande besturen afgelopen decennia bijna volledig nagelaten. Daarmee sluit ik me ook aan bij het verhaal van de PvdA, dat juist in een van de armste provincies van Nederland voorgaande besturen eigenlijk nooit om profijt gevraagd hebben van de gaswinning, een van de hoofdredenen voor de oprichting van de Partij voor het Noorden twintig jaar geleden.

00:30:05

de heer Van der Laan: Natuurlijk is het lastig om achteraf met die ereschuld te komen, nu de gaskraan vrijwel dicht is of dichtgaat en de grootste schade is geleden. De uitdaging zal dan

ook zijn om die ereschuld gedaan te krijgen. Want zoals een ondernemer die ik gisteren sprak zei: je moet voorkomen dat Groningen voor de derde of misschien wel de vierde keer wordt belazerd. Eerst door decennialang Groningen op geen enkele wijze te laten profiteren van de gaswinning. Vervolgens door, na de beving bij Huizinge, Groningen ruim tien jaar te laten zwemmen met steeds het argument: het is geen prioriteit en er zijn andere problemen in Nederland die we moeten oplossen. Waarbij Groningen niet op het tweede plan kwam, niet op het derde plan en ook niet op het vierde plan, maar steeds achterin de rij stond.

00:31:01

de heer Van der Laan: Om te voorkomen dat je bij die ereschuld voor de derde of misschien wel de vierde keer wordt belazerd, moet je daar nu echt in gezamenlijkheid voor knokken. En ook het besef hebben, dat je niet voor de derde of vierde keer wil worden belazerd. Wij willen met name de bestuurders meegeven vooral ook een beroep te doen op de landelijke politici. De ChristenUnie refereerde daar ook aan, maar de ChristenUnie zit zelf in de regering, dus die zou daar ook wat aan kunnen doen. Wat zijn die lijntjes met de regionale en lokale afdelingen van die regeringspartijen waard? Zet Groningen nu eens op de kaart en activeer die landelijke collega's, collega-leden, moet ik bijna zeggen. En zeg: dit is gewoon onacceptabel, wat er gebeurt.

00:31:58

Voorzitter: Er zijn twee vragen aan u. Allereerst een vraag van de SP, de heer Dijk.

00:32:03

De heer Dijk: Voorzitter, ik ben een beetje aan het zoeken, want ik hoorde mevrouw Pestman net met een enigszins vergelijkbaar verhaal. Ik vraag me af: heeft u het idee dat er de afgelopen jaren via politieke kanalen niet al heel veel is gelobbyd? En hoe verschilt dat met nu? Wat zou het wezenlijke verschil zijn, behalve dan dat er nu misschien een andere burgemeester zit en een andere wethouder? Wat is het wezenlijk verschil, laat ik maar gewoon zeggen wat het is, in de machtsopbouw richting Den Haag als we gaan lobbyen? Wat is het verschil met wat we de afgelopen jaren hebben gedaan? Want dat hebben de vorige provinciebesturen en vorige gemeentebesturen ook allemaal gedaan. Wat is het wezenlijke verschil?

00:32:45

Voorzitter: De heer Van der Laan.

00:32:46

de heer Van der Laan: Er is er is bijvoorbeeld nooit een prominent lid van een landelijke partij uit Groningen die heeft gezegd: allemaal leuk en aardig, maar ik geef nu mijn lidmaatschap van de landelijke partij op, punt. Hier wil ik geen onderdeel van zijn. Dan heb ik het met name over de regeringspartijen van de afgelopen twaalf jaar. Dat is nooit gebeurd, dat is nooit in stelling gekomen.

00:33:05

De heer Dijk: Meneer de voorzitter, dat snap ik. Maar heeft u de illusie dat dit nu gaat gebeuren? Of roept u daartoe op? Ik snap niet zo goed wat dit verhaal wezenlijk anders maakt, ten opzichte van een kabinet dat gisteren en vandaag weer laat zien dat ze gewoon niet willen. U heeft weer gehoord dat er een grote kloof zit tussen wat de regio wil en het kabinet. Waarom denkt u dat als de lokale VVD'ers hier bij de landelijke VVD'ers aan de bel

trekken, er ook maar iets verandert? Wat is uw geloof daarin? Waarom is dat groter geworden dan de afgelopen jaren?

00:33:39

Voorzitter: De vraag is helder, dank. De heer Van der Laan.

00:33:42

de heer Van der Laan: Wat wij willen, is strijdbaarheid. Is vechtlust. Is knokken. Niet opgeven, doorgaan. En af en toe de randjes opzoeken, want er is altijd een andere prioriteit in Den Haag dan Groningen. Altijd. Dat hebben we afgelopen 60 jaar, sinds 1959 is die gaswinning geweest, kunnen zien in de geschiedenis. En dat moeten bestuurders nu een keer gaan inzien. Ze moeten partijen als de onze overbodig maken.

00:34:16

Voorzitter: Dank u wel. U heeft ook een vraag van de ChristenUnie, de heer Rebergen.

00:34:18

De heer Rebergen: Dank u wel, voorzitter. De heer Van der Laan noemde de lijnen, ook die van de ChristenUnie, richting Den Haag. Ik heb net al gezegd dat ik dit dossier als frustrerend ervaar. Die lobby heeft natuurlijk zeker plaatsgevonden, ook de afgelopen jaren. De ChristenUnie heeft ook in de Tweede Kamer aangegeven dat ook door onze partij dingen niet goed zijn gedaan. Wij zullen die lobby voortzetten. Ons contact met onze Tweede Kamerleden is goed. Zij zullen hier binnenkort ook zijn. We zullen met hen hierover spreken. Op welke manier gaat de heer Van der Laan dat doen, richting Den Haag?

00:35:10

Voorzitter: De heer Van der Laan.

00:35:14

de heer Van der Laan: Het is flauw, want ik kan dan weer een wedervraag stellen. Wat heeft de ChristenUnie als regeringspartij notabene, gedaan de afgelopen tien jaar? Ik vind het een beetje flauw. Wij hebben ons kwetsbaar opgesteld door te zeggen: "Laat ons overbodig maken." Dat heb ik net letterlijk gezegd en dat meen ik oprecht. Ik meen het oprecht. Dus draai het een keer om en ga niet een lokale partij die geen landelijke vertegenwoordiger heeft, dit soort vragen stellen. Dat is heel flauw.

00:35:47

Voorzitter: Meneer Rebergen.

00:35:47

De heer Rebergen: Voorzitter, ik reageer op wat meneer Van der Laan zegt over de lobby richting landelijke partijen en hoe dat vorm wordt gegeven. Daar geef ik hem antwoord op. Ik geef aan dat we die verbinding met de landelijke partij hebben en hoe we die invloed kunnen aanwenden. U stelt mij een vraag en dan gaat u de bal terugkaatsen. Dat vind ik flauw.

00:36:16

de heer Van der Laan: Dan maak ik het nog flauwer. ChristenUnie heeft weinig gedaan om het Groningse gasdossier op te lossen, terwijl ze wel in die positie waren de afgelopen jaren.

00:36:26

Voorzitter: Dan ga ik het als voorzitter nog flauwer maken, want uw tijd is op. We gaan door met de volgende bijdrage, mevrouw Goodijk van Student en Stad.

00:36:40

mevrouw Goodijk: Allereerst hoop ik dat we in het debat niet te veel gaan jij-bakken. Waar het om gaat is de ereschuld. Dat is waar we het vandaag over hebben. We weten allemaal dat jarenlang groot onrecht is aangedaan, want de belangen van Groningers zijn achtergesteld op de financiële belangen van het Rijk. Vandaag gaan we het hebben over hoe we het beste invulling kunnen geven aan die ereschuld. En hoe we dat gaan communiceren naar het kabinet.

00:37:11

mevrouw Goodijk: Ik wil allereerst alle partijen bedanken die ontzettend hard hebben gewerkt om bij te dragen aan dit rapport. Zij hebben gevoelens weten om te zetten in woorden en waarde weten uit te drukken in een bedrag. En het allerbelangrijkste is: we kunnen met deze eisen weer perspectief bieden aan de getroffen Groningers. Dat is waar het in essentie om gaat. Mijn fractie is wel geschrokken van het bericht na het overleg gisterenavond, dat er nog een groot gat zit tussen onze wensen en de plannen van het kabinet. Is het besef nog steeds niet ingedaald? Mijn vraag aan de burgemeester is of hij kort kan reflecteren op het overleg van gisteren, zonder uiteraard al te veel weg te geven over de inhoud. Want onze regio verdient het compensatiepakket dat recht doet aan deze crisis. En dat vraagt om een andere instelling van het Rijk en ook betrokken instanties. Het is belangrijk dat zij gaan werken vanuit vertrouwen. En berouw. Want het is onbestaanbaar dat er Groningers zijn die hun recht nog steeds moeten halen. Wij willen dat Den Haag het recht komt brengen. Ik ben benieuwd of het college hier nog vertrouwen in heeft. En als laatste wil ik me ook aansluiten bij de vragen van de PvdA over de betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties in deze dialoog. Dank je wel.

00:38:23

Voorzitter: Helder, dank u wel. De heer Dijk, van de SP.

00:38:28

De heer Dijk: Dank u wel, voorzitter. Het debatje dat net plaatsvond vind ik wel interessant, hoe gek het ook klinkt. Want het de kern van mijn bijdrage. En dat is dat ik er sterk van overtuigd ben - als ik bij de ChristenUnie zou zitten, zou ik zeggen dat ik er heilig van overtuigd ben - dat zowel de heer Rebergen als de Partij van het Noorden, meneer Van der Laan, echt willen dat er een oplossing komt voor Groningen. En ik ben ervan overtuigd dat alle mensen die voor de gemeente Groningen werken die zich hiermee bezighouden en alle partijen die hier zitten dat ook heel graag willen. Ik ben ervan overtuigd dat de vorige burgemeester dat wilde, dat het aankomend provinciaal bestuur dat wil, dat de burgemeesters van andere aardbevingsgemeenten dat willen, dat die gemeenteraadsleden dat willen. We hebben ze laatste ontmoet op een bijeenkomst, die willen dat allemaal. Die willen we dat allemaal al jaren. Dan kun je met je vuist op tafel slaan totdat je vuist stuk is, pijn doet aan de onderkant, en ik geloof best dat wethouder Jongman en burgemeester Schuiling dat het liefste zouden willen doen na een overleg met het kabinet. Dat geloof ik echt, dat geloof ik graag. Maar ik denk niet dat dat het verschil gaat maken. Ik geloof niet dat dat verandering brengt.

00:39:51

De heer Dijk: Ik ben dat geloof al heel lang verloren, omdat ik heb gezien dat het al jarenlang niet werkt. En dat er een groep mensen is in dit land, die liever de belangen van Shell en Exxon heeft gediend, jarenlang het gas hier uit de grond heeft gepompt en eigenlijk heeft gezegd tegen heel Groningen: fuck you. Sorry voor mijn taalgebruik, maar dat is volgens mij wel hoe het is. En dat is uiterst pijnlijk. We moeten we gaan nadenken over andere manieren van machtsopbouw richting de staat, die blijkbaar geen boodschap heeft aan de behoeftes van Groningers. Want er zit kennelijk nog steeds een heel groot gat tussen de wensen van de provincie en het kabinet. Dan is mijn vraag aan het college: wat gaat er mis? En wat kunnen en moeten Groningers nu nog doen om hier verandering in te brengen?

00:40:44

De heer Dijk: Ik zal een paar van mijn ideeën daarover zo meteen geven. Maar ik ben ook benieuwd naar wat het college denkt dat er moet gebeuren. Hadden wij op de ramen moeten gaan bonzen met alle Groningers, of zo? Ik noem maar wat, ik weet het ook echt niet. Maar ik ben benieuwd naar de reactie van het college hierop. Ik denk namelijk wel dat er nu momentum is. Daar ben ik wel van overtuigd. Dat momentum hebben we eerder gehad. En dat momentum was er altijd, als we samen met Groningers waren - als we heel eerlijk zijn: vooral door Groningers, minder politiek, minder Den Haag en meer Groningen - ontstond er momentum. Dat hebben we gezien bij fakkeltochten en toen er een verwoestend rapport kwam van die parlementaire enquête, wat gewoon een verwoestend rapport is. Maar het is precies hetzelfde rapport als het rapport Meijers. Er staan exact dezelfde conclusies in. Maar daardoor ontstond er wel momentum.

00:41:37

De heer Dijk: Het ontzettend moeilijk om ook maar iets positiefs hieruit te halen, maar die gaskraan gaat wel dicht. En dat is daardoor gebeurd. Ik geloof er niets van dat dit gebeurd is door goed lobbywerk, het spijt me. Het heeft enkel geholpen omdat de druk van buiten zo groot werd. Dus daarom vroeg ik u net: wat had er dan moeten er gebeuren? Wat mij betreft moet ook wij, als we in de spiegel kijken, nadenken: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we Groningers in stelling, in beweging, brengen om die druk op de voeren? Ik geloof niets van die lobby. Ik geloof er niks van. Zonder steun van bewoners, zonder druk van buiten heeft die lobby totaal geen nut. Dus laten we dat organiseren. Dat zou mijn advies zijn aan het college, de burgemeester en wethouders, en ook aan deze gemeenteraad. Want als we kijken naar vertrouwen in politiek, is het vertrouwen in het Rijk nul. In de provincie is het ietsje meer, in de gemeentes is het nog ietsjes meer, maar nog steeds beschamend laag. En het vertrouwen in de maatschappelijke organisaties is hoog. Dus waarom...

00:42:36

Voorzitter: U heeft eerst een interruptie, voordat u uw eigen vragen beantwoorden, van de heer Van der Laan.

00:42:42

de heer Van der Laan: Voorzitter, dank voor het gloedvolle betoog van de SP. Lobbyen is natuurlijk meer dan het gesprek aangaan. Het is ook goed op papier zetten van wat je als regio wil. En dat compliment heb ik het college en de bestuurders wel gegeven. Is de heer Van ijk dat met ons eens?

00:43:00

Voorzitter: Meneer Dijk?

00:43:02

De heer Dijk: Ja, dat hoort daarbij. Maar er hoort ook bij - dat is mijn stellige overtuiging, en dat is bij dit dossier nog veel meer dan bij alle andere problemen die in de samenleving spelen - dat het niet kan zonder druk. En zonder druk van Groningers van buitenaf op een kabinet. Ik geloof er niets van. Dan kunnen wij alle rapporten schrijven, dat zei ik net ook al: de commissie Meijers kwam tot dezelfde inhoud als de parlementaire enquête. Uiterst pijnlijk, dat er jaren daarna nog een rapport moet komen met allemaal dingen die we eigenlijk al wisten. Ze hadden er een nietje doorheen kunnen rammen en het kabinet had er iets aan moeten doen.

00:43:34

Voorzitter: De heer Dijk, u bent door uw tijd heen.

00:43:36

De heer Dijk: Ik ga ook afronden. Dat ga ik kort en snel doen, met een laatste oproep. Helemaal eens met eerst herstel en versterking, wat de PvdA ook zegt. Tot slot wil ik deze gemeenteraad nog meegeven: zelf heb ik het plezier en de goede ervaring mogen hebben om mee te mogen doen aan die fakkeloptocht en die mee te mogen organiseren. Dat heeft mijn contacten met de Groninger Bodem Beweging, het Gasberaad en verschillende maatschappelijke organisaties aanzienlijk versterkt. Ik zou willen oproepen om die maatschappelijke organisaties altijd erbij te betrekken. Dus als Remkes, Schuiling en Paas naar Den Haag gaan, dan moeten daar maatschappelijke organisaties naast staan. Dat helpt voor het vertrouwen van Groningers in een oplossing en het helpt ook bij het uitoefenen van druk. Dank u wel.

00:44:33

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Mevrouw Jacobs van de VVD.

00:44:36

mevrouw Jacobs: Dank u wel, voorzitter. De parlementaire enquête is een lijvig rapport, dat heel goed weergeeft wat er de afgelopen jaren mis is gegaan. Het is een indringend stuk. Zoals meneer Dijk en meneer Van der Laan zeggen, wij wisten al wat er gebeurde. Maar nu weet heel Nederland het ook. Wat mij persoonlijk heel erg geraakt heeft: op die 24 mei was het wat ons betreft heel groot nieuws. En ik merkte dat het bij andere mensen in het land gewoon een nieuwsbericht was. Op een of andere manier kunnen wij 1.953 pagina's brengen. We kunnen indringend vertellen wat er aan de hand is, en toch denkt iedereen hetzelfde: het valt wel mee. En dat verdriet mij en mijn partij heel erg. De belangen van Groningen zijn de afgelopen jaren al ondergeschikt geweest, en nu zie je dat dat nog steeds een beetje zo is. Wij zijn die regio die altijd wat te klagen heeft. Wat mij betreft moeten we dat echt omdraaien. Daarom ben ik ook blij dat we het hebben over het grote perspectief...

00:45:48

Voorzitter: U heeft een interruptie van meneer Dijk.

00:45:54

De heer Dijk: Wie vindt Groningen een regio die altijd iets te klagen heeft, volgens u?

00:45:57

mevrouw Jacobs: Nou, ik heb gewoon andere mensen gesproken mevrouw de voorzitter. Niet-politici, die ik gevraagd heb: hebben jullie de presentatie van de parlementaire enquête gelezen? Dan zeggen ze: welke? Oh, die... Dat vond ik echt heel schokkend. Dat gaat niet over politici, dat gaat gewoon over Brabanders, Gelderlanders. En dat vond ik oprecht schokkend. Dat bedoelde ik aan te geven.

00:46:22

Voorzitter: Dank u wel. De heer Dijk nog een laatste opmerking?

00:46:26

De heer Dijk: Voorzitter, ik ben het daar echt totaal niet mee eens. Ik heb met mevrouw Beckerman en de heer Eikenaar een jaar of acht, negen geleden in het centrum van Amsterdam aan mensen gevraagd wat zij vonden van de situatie in Groningen. En mensen wilden dat er een oplossing komt en dat er iets aan gedaan wordt. En dat mag bakken met geld kosten van ze.

00:46:47

Voorzitter: We gaan verder met mevrouw Jacobs.

00:46:48

mevrouw Jacobs: Dank u wel voorzitter. We hebben ook geconstateerd dat de belangen van Groningen jarenlang ondergeschikt zijn aan de belangen van de rest van het land. En ja, daar is mijn partij medeschuldig aan. En ja, daar wijzen we ze keer op keer op. Wij hebben daadwerkelijk indringende gesprekken met onze volksvertegenwoordiger. Meneer Van der Laan vroeg waar dat toe leidt. Dat leidt inderdaad nog tot onvoldoende resultaat. Dat is wel zoals het is. Maar dat houdt niet in dat we het niet doen en dat we het ook niet meer gaan doen. We hebben ook met onze volksvertegenwoordigers hele indringende gesprekken dat het nu echt opgelost moet worden. En het verdriet mij dan ook zeer dat de reactie van gisteren niet heel positief was. Want ik meende bij de behandeling van de parlementaire enquête vorige week toch wel te hebben gehoord dat men Kamerbreed een oplossing wil. Daar stond natuurlijk geen kassarol bij, met wat het dan mag kosten. En daar gaat het nu om. En ik hoop oprecht dat we het kabinet met elkaar op andere gedachten kunnen brengen.

00:47:55

mevrouw Jacobs: Wat mijn fractie echt heel belangrijk vindt, is dat herstel en versterken op één, twee, drie en vier moet staan. En dat we ook oprecht uitgaan van het vertrouwen in de mensen die in Groningen schade hebben. Als jurist zeg ik: we moeten deze procedures absoluut gaan dejuridificeren. Ik ben benieuwd in hoeverre het college daaraan kan bijdragen, door uit te gaan van vertrouwen en te zorgen dat de gelden van het IMG en het NCG vooral naar getroffen inwoners gaan en niet naar het ambtenarenapparaat.

00:48:27

mevrouw Jacobs: Met het risico dat de voorzitter mij ook wijst op mijn spreektijd, ben ik heel blij met het document dat verschenen is over de toekomst. Het baart mij inderdaad wel wat zorgen hoe we ervoor kunnen zorgen dat het iets van elkaar wordt. Want wij worden er ook als volksvertegenwoordigers op aangesproken: dit is de vraag van de Groningers en hoe

worden de Groningers betrokken? Die vragen zijn al gesteld, maar dat houd mijn fractie ook zeer bezig. Ik ben benieuwd naar het antwoord daarop.

00:48:57

mevrouw Jacobs: Helder. Dank u wel. U had nog een laatste vraag van de heer Dijk.

00:49:01

De heer Dijk: Mevrouw Jacobs gaf aan dat zij zorgen heeft over hoe het gedejuridificeerd kan worden. En over dat er te veel geld naar ambtenaren zal gaan. Hoe komt dat volgens u? Wat is uw analyse van waarom dat gebeurt?

00:49:15

Voorzitter: Mevrouw Jacobs.

00:49:17

mevrouw Jacobs: Ik denk dat we als overheid heel erg zo kijken: u vraagt wat? Dan gaan wij tot in den treure controleren of uw vraag terecht is. Dat zie je in tal van gevallen. Dat is de opdracht. Ik denk niet dat het aan de ambtenaren is. U krijgt een vergoeding van schade, als we zeker weten dat u schade heeft geleden. Dan wordt daar heel erg goed over nagedacht. En op het moment dat we enige twijfel hebben, wijzen we het af. Ik wil het ook niet over de ambtenaren van het IMG en NCG hebben. Dat is hun opdracht, ik denk dat ze die met verve uitvoeren. Ik denk dat die opdracht aangepast moet worden.

00:49:52

mevrouw Jacobs: Dank u wel. Ik ga verder naar de heer Van Zoelen van de Partij voor de Dieren.

00:49:57

de heer Van Zoelen: Dank, voorzitter. Ik kan me aansluiten bij heel veel woorden die hier gezegd zijn. Mensen zitten al vele jaren in de ellende, daar hebben we het ook over gehad. Het vertrouwen is weg. En met de parlementaire enquête zagen we opgeschreven wat we eigenlijk al wisten. Dit is wel een momentum, zeker als het gaat om vertrouwen. Dat kan nog verder geschaad worden als dit niet wordt opgepakt. Het kan nog erger worden. Het staat op papier, men weet ervan. Dus het is belangrijk dat er regie komt uit Den Haag.

00:50:31

de heer Van Zoelen: De woorden die zijn gesproken, zijn al zo vaak gesproken. Ik herinner me ook een vraag die ik had toen de heer Vijlbrief voor de eerste keer als staatssecretaris naar Groningen kwam. Wij dachten allemaal: we moeten die man vertellen wat hier aan de hand is. Er was een nieuwe hoop, een nieuwe man. Misschien straks een nieuwe politieke kleur, dat zou nog kunnen met een nieuwe staatssecretaris. En ik dacht eigenlijk: wat raar, dat wij een staatssecretaris moeten uitleggen wat hier speelt en wat er aan de hand is. Je zou eigenlijk verwachten dat uit Den Haag iemand komt die ons begeleid en zegt: zo gaan we het oplossen. Zo gaan we die huizen versterken, we hebben hier een plan van aanpak liggen. Ik denk dat daarop ingezet moet worden, ook met een delegatie. Zodat er, ongeacht wat daar politiek gebeurt, een plan komt, een noodplan, dat oplossingen biedt.

00:51:30

de heer Van Zoelen: We zijn blij dat die ereschuld nu staat opgeschreven met wat we nodig hebben, want het gaat om herstel. Het is ook goed om te kijken wat in het lokale plan van

aanpak staat, en dat dat breder wordt getrokken. En dan is het natuurlijk een invulling. Er staat nu 30 miljard en je kunt je nog afvragen hoe dat ingevuld moet worden. Maar goed, het staat er. Er zijn wel een paar dingen die niet onze keuze zouden zijn geweest. Zoals een N33 of een warmtevoorziening van Delfzijl. Maar goed, het staat er. Of 100 miljoen voor energiecoaches, waarvan ik denk: dat is een hoop geld. Maar er staat een begin. En er is een duidelijk signaal gegeven aan Den Haag dat er iets moet gebeuren. Het is nu erop of eronder, doe iets. Ik kan me dan ook aansluiten bij de vragen van de Stadspartij. Wij zijn ook benieuwd naar een reactie van de burgemeester. Hoe loopt die delegatie nu? Wat zijn die gesprekken? Wat komt eruit? Wat is het gevoel? En komen we uiteindelijk tot een situatie dat er in Den Haag, ongeacht politieke kleur of wat dan ook, iets gebeurt? Dat er regie komt, een plan van aanpak, een proces dat de Groningers vooruithelpt.

00:52:45

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Boswijk had ik beloofd het woord te geven.

00:52:52

de heer Boswijk: Dank u wel voorzitter. Ik ben niet de eerste, dus er is een gevaar dat ik in herhaling ga vallen. Dat is dan zo. We hebben het al een paar keer gehoord: de parlementaire enquête heeft duidelijk gemaakt wat wij in Groningen allang wisten. In die zin vind ik de discussie die net ontstond interessant. Wat is er nu anders? Het gaat om momentum, is gezegd. Ik denk dat dat inderdaad zo is. Daarnaast heb ik wel eens gesprekken met familie of bekenden uit andere regio's in Nederland. Die weten wel vaag van de gaswinning, maar wat er echt allemaal speelde wisten zij niet. Ik hoop dat de parlementaire enquête dat nu ook voor hen echt duidelijk maakt.

00:53:33

de heer Boswijk: We hebben het gehoord: de ereschuld aan Groningers, het moet anders, het moet langjarig en structureel, koste wat kost en samen met Groningers. Ik denk dat we dat hier breed met elkaar delen. Ook ik wil waardering uitspreken. Het lijkt me geen makkelijke opgave om met zoveel verschillende partijen en partners te komen tot een eensgezinde reactie. Maar dat is toch maar mooi gelukt. Het heeft geresulteerd in een eis aan Den Haag. Dat brengt mij tot de vraag: wat nu? Wat D66 betreft staan versterking en herstel ook op één. Maar daarnaast denken wij dat er aandacht moet komen voor het sociale kapitaal dat vernietigd is. Bijvoorbeeld het vertrouwen in de overheid - er is al meerdere keren aan gerefereerd - en het gevoel van veiligheid van de inwoners van Groningen.

00:54:28

de heer Boswijk: Daarom is het ook belangrijk dat we naast versterken en herstellen, beginnen met het investeren in het sociaal-maatschappelijke. Want dat moet volgens mij de basis zijn. Het onderstreept voor mij ook het belang van het stukje 'samen met Groningers'. Ook dat is al herhaaldelijk teruggekomen. Dan bedoel ik dus samen met bewoners, maar ook samen met maatschappelijke organisaties. Dus ik ben heel benieuwd hoe die samenwerking verderop in het proces vorm zal krijgen. Tot slot wil ook ik graag een vraag stellen over het grote gat dat we in het nieuws voorbij horen komen. Ik kan me voorstellen dat de burgemeester niet helemaal in detail kan treden, maar ik ben wel heel benieuwd of het mogelijk is om ons iets meer mee te nemen in het proces. Bedankt.

00:55:22

Voorzitter: Helder, dank u wel. Mevrouw Armut van het CDA.

00:55:28

mevrouw Armut: Dank, voorzitter. Ereschuld. Een woord dat sinds de presentatie van het rapport van de parlementaire enquêtecommissie een behoorlijke lading kreeg. Een belangrijk moment, waarop Groningers eindelijk erkenning kregen voor hetgeen zij allang wisten. Hun belangen zijn structureel genegeerd. Geld verdienen ging altijd boven de veiligheid van Groningers. Boven de veiligheid van de kinderen die hier opgroeien, die soms niet anders weten dan dat hun ouders het alleen maar hebben over schade aan het huis. Boven de veiligheid van gezinnen, die jarenlang uit hun koffer moeten leven in een tijdelijke woning. Winst voor publieke en private partijen, terwijl mkb'ers en agrariërs in het aardbevingsgebied jarenlang in de steek zijn gelaten. Bergen met geld voor Nederland, bergen ellende voor Groningers.

00:56:11

mevrouw Armut: En helaas gaat het nog steeds niet goed. Mensen die al in 2014 hoorden dat hun huis onveilig is en nu nog wachten. En, voorzitter, als je huis dan eindelijk weer staat, gaat het nog mis. Dat is, in maart geloof ik, heel treffend uiteengezet in het artikel van RTV Noord over een familie in Ten Boer. De pijnlijke kop luidt: "In onze nieuwe woning begint de sloop, nu worden wij kapotgemaakt." Na jarenlange stress voor dit gezin, keken ze ernaar uit om in een aardbevingsbestendig huis te wonen. En dan komt de volgende klap: er is in het huis meer niet af, dan er wel af is. Dan moet je stap voor stap, per deel van het huis, zelf nog achter alles aan. Na jarenlang wachten en stress van alles wat bij de versterkingsopgave komt kijken, denk je eindelijk klaar te zijn. Het vinkje is gezet, maar het is nog helemaal niet klaar.

00:56:59

mevrouw Armut: In dit specifieke geval was er hulp van Sepp. Hij stak met collega's honderden uren in antwoord krijgen op openstaande vragen en het boven water krijgen van budgetten voor meerdere gezinnen en gedupeerden. Een onafhankelijk persoon die op menselijk en zakelijk vlak helpt. Altijd hetzelfde gezicht, altijd bereikbaar als er weer gedonder is. Het CDA is benieuwd wat het college hierin ziet. En of het onze mening deelt dat veel meer mensen dit nodig hebben om rust en overzicht in hun zaken te creëren. Het zou niet nodig moeten zijn. En misschien zou het ook niet nodig zijn, als we zouden beschikken over alle ruimte en budget om te doen wat nodig is. Maar tot die tijd zijn er te veel mensen die zichzelf verliezen in hun strijd voor gerechtigheid.

00:57:38

mevrouw Armut: Het CDA kan zich ook aansluiten bij de vragen die zijn gesteld over het gesprek dat is gevoerd met de bestuurders over compensatie. Voorzitter, ergens is het daarom ook lastig om het te hebben over verdere plannen, over perspectief. Schade moet afgehandeld worden, er moeten trauma's verwerkt worden en geld moet terugbetaald, dat is de absolute ondergrens. Er heeft zich een ramp voltrokken in Groningen, dat werd gezegd door de enquêtecommissie. Laten we dan ook eens optreden zoals je in een rampgebied zou doen. Er is geen tijd om weer nieuwe programma's te schrijven. Trek het rampenplan uit de kast en ga aan het werk. Los onze shit op, dat is de wens van de gedupeerde Groninger. Is

het dan goed? Waarschijnlijk niet. Dan is er nog steeds waar ik mee begon en waar we het vandaag over hebben: de ereschuld.

00:58:24

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Mevrouw Jones van GroenLinks.

00:58:30

mevrouw Jones: Dank u wel, voorzitter. Ik schaar mij achter de rake woorden die hier eerder door mijn voorgangers uitgesproken zijn. Met verbazing heeft ook mijn fractie de berichtgeving gisterenavond en vanochtend gelezen over de onderhandelingen. Ik vind het bijzonder dat we dat woord nog steeds moeten gebruiken in deze context. Er lijkt nog steeds geen sprake te zijn van een gedragsverandering, die volgens mijn partij toch hoort bij in ieder geval het begin van het inlossen van de ereschuld. Een gedragsverandering die ook nodig is na zo'n vernietigend rapport. We zijn, net als velen hier, benieuwd hoe de burgemeester de situatie na gisterenavond ziet.

00:59:29

mevrouw Jones: We zijn blij met de prioritering in de regionale inzet. Belang van herstel, versterkingen en de gezondheid en mentale gezondheid van Groningers moet verbeterd worden. Steeds meer mensen hebben nu een woning, maar daarmee is nog niet alles afgedaan, zoals mijn voorgangster net uitlegde. Maar voor veel mensen is dat nog niet het geval. Sterker nog, voor de mensen die nu vaak al het langst wachten met de meest complexe zaken, lijkt een oplossing nog ver weg te zijn. Daarnaast: perspectief. Ook wij delen de woorden over herstel van vertrouwen. Er moet meer samengewerkt worden met inwoners en praten met maatschappelijke organisaties speelt daar zeker ook een rol in. Wij willen specifiek aandacht vragen voor kinderen en jongeren. In de brochures wordt ook gezegd dat deze groep speciale aandacht verdient. Wij vragen ons af hoe dat wordt vormgegeven. Er zijn nu mensen zoals de Kinderombudsman en aardbevingscoaches die hen helpen met problemen en nachtmerries. Dit geldt overigens ook voor volwassenen. Maar hoe gaan wij luisteren naar hun dromen? Dank u wel.

01:00:59

mevrouw Jones: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik kijk even rond. Ik geef de heer Ram van de PVV het woord.

01:01:08

de heer Ram: Dank u wel voorzitter. De jeugd van jongeren verpest. Gezinnen uit elkaar gespat en verscheurd, echtscheidingen, zelfmoorden. Iedereen heeft de verhalen gehoord. Voor mij staat symbool de buurman van een collega van mij, die met tranen zijn ogen op straat stond omdat hij zes maanden lang heeft moeten knokken met de NCG voor elk stopcontact en elke vierkante meter van de herbouw van zijn eigen huis. Een bureaucratische, onmenselijke nachtmerrie. De ereschuld verplicht het kabinet tot actie. De constatering dat het gat tussen de wensen van de regio en het kabinet nog heel erg groot is, geeft aan dat dit kabinet het niet snapt. Dat er nog steeds geen inhoudelijke reactie is op het rapport, is beschamend en volledig onacceptabel. Tijd dat Rutte-4 vertrekt. Met dit kabinet gaan we het niet oplossen. Met Rutte gaan we het niet oplossen. Welke oplossing ziet het college voor deze impasse? Is het niet gewoon beter om het vertrouwen in dit kabinet op te zeggen, ook vanuit de regio?

01:02:25

de heer Ram: Het punt van de parlementaire enquête dat de inwoners betrokken moet worden bij de besluitvorming, is voor de PVV het allerbelangrijkste.

01:02:33

Voorzitter: Mag ik u heel even onderbreken voor een interruptie van de VVD?

01:02:40

mevrouw Jacobs: Dank u wel, voorzitter. Denkt u dat het helpt als wij over drie weken een motie indienen, waarin wij overbrengen aan de Kamer dat er nieuwe verkiezingen moeten worden uitgeschreven? Denkt u daadwerkelijk dat dan het vertrouwen van de Groningers terugkomt en dat het herstel van de huizen sneller gaat? En dat het zicht op een oplossing voor de Groningers dichterbij komt?

01:03:01

Voorzitter: De heer Ram.

01:03:02

de heer Ram: Je moet jezelf toch ook in de spiegel kunnen aankijken? En geloofwaardig zijn naar je inwoners. Als we dit accepteren, walsen ze toch gewoon over ons heen? Het is toch volledig onacceptabel? Wat vindt de VVD er nu van, dat Rutte zo reageert? Dat wil ik graag weten.

01:03:20

Voorzitter: Mevrouw Jacobs.

01:03:21

mevrouw Jacobs: Welke reactie? Ik heb nog geen reactie van Rutte gehoord. Ik vraag me af wat u denkt dat wij voor Groningen goed doen, als we dat doen. Alsof wij erover gaan, maar we dienen wel vaker moties in over zaken waar we niet over gaan. Maar wat helpt dat het proces? Want als het oprecht zou helpen, als we dit morgen zouden doen en overmorgen is de oplossing dichtbij, er komt 30 miljard hierheen, het perspectief wordt teruggebracht en het herstel en alles begint onmiddellijk, dan zou het te overwegen zijn. Het is de vraag of ik het ermee eens ben, maar daar gaat het nu niet om. Ik denk oprecht dat dit een oproep is die niets helpt. Alle mensen die ik spreek, zeggen: dan gaat het weer over de Haagse kaasstolp, dan gaat het weer over politici die zichzelf belangrijker vinden dan ons. Stop ermee. Dat is wat ik hoor, als wij het hebben over poppetjes. Werk aan een oplossing.

01:04:13

Voorzitter: De heer Ram.

01:04:14

de heer Ram: Ik heb het niet over poppetjes, ik heb het over de geloofwaardigheid van dit kabinet. En of ze überhaupt nog met een oplossing komen. Ze laten al tien jaar lang zien dat ze dat niet doen. En als ze nu na dit rapport, dit snoeiharde rapport, nog steeds niet die handreiking doen, zijn ze gewoon geen knip voor de neus waard. Dan moeten ze daar niet zitten. Als ze bij die andere affaire ook opstappen, waarom dan bij deze affaire niet? Ik geloof absoluut niet dat je met dit kabinet dit probleem gaat oplossen, voorzitter.

01:04:52

de heer Ram: Ik heb nog een paar vragen over de claim. Alle waardering ervoor dat de

bestuurders op zo'n korte termijn een compromis hebben gevonden en een volwaardige claim hebben kunnen neerleggen. Wij hebben ook kritiek. Die gaat ook over onze eigen rol als raad, en die van de andere gremia in onze provincie. De andere akkoorden die gesloten zijn, zijn altijd bestuursakkoorden geweest. De bewoners zijn niet betrokken geweest bij de daadwerkelijke oplossing. In de claim wordt verwezen naar programma's zoals Toukomst en het Nationaal Programma Groningen, en dat zijn volgens ons schoolvoorbeelden van hoe het niet moet. Voor ons staat centraal bij de beoordeling van de claim en het bod of de Groninger hier nu echt beter van wordt. Gaat de Groninger echt merken, als dit wordt uitgevoerd, dat het dagelijks leven beter wordt? En komt er daadwerkelijk een versnelling van de versterkingsoperatie?

01:06:01

de heer Ram: Als wij hardop denkend naar deze claim kijken, zijn dat een aantal punten waarbij wij ons afvragen: is het niet weer te bestuurlijk? Dat is ook een vraag aan het college, voorzitter. Het andere punt waar wij heel veel moeite mee hebben, is dat er een stukje ideologie in deze claim zit. Dat is die energietransitie, die juist ook energie-armoede veroorzaakt. Dat is een punt waar wij veel moeite mee hebben. En dat zullen wij in het vervolg ook bespreken als dit weer aan de orde komt, voorzitter.

01:06:40

Voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we wat uw inbreng betreft voor de eerste termijn aan het eind gekomen. Er is nog een aantal fracties voor de tweede termijn met spreektijd. Maar ik denk dat er genoeg vragen zijn. Ik wil straks het college eerst het woord geven om uw vragen te beantwoorden. Met een beetje vergaderdiscipline hebben we, denk ik, tot 6 uur genoeg tijd om ook de andere fracties nog een vraag te laten stellen, indien nodig. Dus daar gaan we voor. Ik kijk even wie van het college ik het woord kan geven. Wethouder Jongman.

01:07:24

wethouder mevrouw Jongman: Het werkt om elkaar op deze manier in te seinen, dank u wel voorzitter. We vullen elkaar aan, maar ik begin vanuit het perspectief van de lokale situatie. Het kan zijn dat we wat overlap hebben, maar dat geeft niks. Want inderdaad, dit rapport is natuurlijk de erkenning van jarenlange miskennis. Een aantal mensen benoemde het emotionele aspect. Waar je ook zat, al was dat achter de schermen of in je eentje in de kamer, je voelde overal heel goed de emotie van die miskennis. Het drong tot mij in ieder geval heel goed door. En tot heel veel anderen ook. Daarom heb ik het ook de erkenning van een miskennis genoemd. Het moet daarom ook een kantelpunt worden. Ik geloof dat mevrouw Pestman zei dat wij het al jarenlang zeiden. En meneer Rebergen zei: toen ik in Ten Boer zat, speelde het ook al. Dat klopt. Wat u allemaal heeft aangegeven, is zo. En daarom vind ik de titel die gekozen is, dat het een ereschuld is, heel mooi.

01:08:24

wethouder mevrouw Jongman: Een aantal van u vroeg naar de lokale overheid, naar onze voorgangers, hoe die hebben geacteerd en wat die hebben gedaan. Hadden die dat anders en beter kunnen doen? Alles kan misschien altijd beter, maar ik weet wel dat alle voorgangers naar hun beste eer en geweten gehandeld hebben, om het voor de bewoners beter te maken en daar ook inzet op te plegen. Er zijn ook in het verleden een aantal middelen ter beschikking gekomen, bijvoorbeeld de Blok B-middelen waarin we lokaal verschil konden maken. Of een andere aanpak, ik weet dat er in Ten Boer bijvoorbeeld bij de

Hamplaats voor is gekozen om het zelf maar te doen en zelf de regie te nemen. Zo zijn er vast nog meer dingen te noemen waarbij juist de bestuurders gezegd hebben: we pakken het zelf wel op. Maar het hele grote probleem, alle problemen en verschillen die er zijn, zijn niet veroorzaakt door ons, de lokale overheid... Daarvoor moeten we toch echt bij het Rijk zijn. Dat staat ook heel goed in het rapport. En dat betekent dat hoe dan ook met de beste bedoelingen gepoogd is het voor de inwoners beter te maken. En daar blijven we ons met volle vaart voor inzetten, ook in deze tijd.

01:09:44

wethouder mevrouw Jongman: En dan kom ik op het tweede punt: het vertrouwen, wat een aantal van u ook genoemd heeft. Hoe kun je dat vertrouwen herwinnen? Volgens mij kun je dat maar op een manier doen, ook met dit rapport in de hand. Je kunt alleen maar vertrouwen herwinnen door betrouwbaar te zijn. Dus door de afspraken die je maakt niet tien jaar op een plank te laten liggen. Maar de gemeente gaat daar niet alleen over, we hebben de NCG en de IMG en de hele samenwerking daarbij nodig. We kunnen dat alleen maar doen als we daar goede afspraken over maken met elkaar. En als we er vervolgens ook voldoende middelen voor hebben. Dat staat beschreven in het rapport onder 'milder, menselijker en makkelijker'. Dat wil zeggen dat we tegen inwoners die zich melden met een probleem, kunnen zeggen: u kunt naar het team Versterken en Vernieuwen. En dat het team Versterken en Vernieuwen voor de inwoners ook een oplossing kan bieden, in plaats van zes jaar lang met een dossier bij verschillende loketten langs te moeten. Dat is een punt waar wij ons de komende periode ons heel hard voor willen blijven inzetten.

01:10:51

wethouder mevrouw Jongman: En als laatste, dan geef ik het woord door, nog twee dingen: de claim die er ligt en het boekje dat geschreven is. Het is geen boekje waarvoor we opeens dingen bedacht hebben om op te schrijven. Het boekje is met meerdere gemeenten gemaakt en het is gevoed door de gesprekken die we hebben gehad met de inwoners en alle ervaringen die we op hebben gedaan. Dat is daar allemaal in meegewogen, al die gesprekken, alles wat al die wethouders, al die bestuurders of u als raad ons heeft meegegeven. Het is daar een weerklink van. Het is gebaseerd op wat er allemaal leeft en speelt.

01:11:32

wethouder mevrouw Jongman: Als laatste werd heel specifiek gevraagd wat wij gaan doen voor kinderen en voor jongeren. Daar is echt veel aandacht voor. Lokaal hebben wij in ieder geval naast de twee aardbevingscoaches die er al waren, ook een speciale aardbevingscoach voor kinderen die zich er helemaal op richt om hen te helpen. Dat werd al gedaan, maar dat gebeurt nu specifiek. Want ik ben het met u eens. Ik heb ook jongeren gesproken die het echt zes, zeven jaar heel ongezellig hebben gehad thuis. En dat helpt allemaal niet. Een deel daarvan zit in het perspectiefdeel. Hoe kunnen we jongeren in de toekomst verder helpen of een arbeidsperspectief geven, op wat voor manier dan ook, met een verlengde schooldag of andere programma's? Zodat zij de komende periode echt mee kunnen doen in de samenleving, op een andere manier dan tot dusverre. Los daarvan, moeten we voor jongeren natuurlijk ook het probleem van het huis oplossen. En daar is die claim ook voor neergelegd, om in te zetten op dat herstel en versterken of vernieuwen, net wat aan de orde is.

01:12:39

Voorzitter: Burgemeester Schuiling.

01:12:48

burgemeester Schuiling: Voorzitter, ik zal me beperken tot een vrij strakke beantwoording van de vragen die zijn gesteld. Dat komt misschien wat zakelijk over. Onder die zakelijke beantwoording zit woede over wat in deze regio is aangericht, niet alleen bij onze inwoners en opvolgende generaties, maar ook over hoe ons landschap is aangetast, onze monumenten vanaf de elfde eeuw en noem maar op. Er zit ook gedeeld verdriet onder, over wat de mensen is aangedaan. De verhalen die je hoorde laten niemand onbewogen. En in de derde plaats ook verontrusting over het feit dat een parlementaire commissie oordeelt dat er in moreel opzicht heel veel verkeerd is gegaan. Laten we dat goed voor ogen houden, want dat is hier het geval. Een falende overheid, die faalt in de meest primaire taak die ze heeft, namelijk het beschermen van lijf en goed en ook van de historie van onze provincie.

01:14:08

burgemeester Schuiling: Toen de parlementaire enquête een tijd op weg was, gelukkig is dat zware instrument door ons parlement aangewend, zagen we natuurlijk aankomen dat de parlementaire enquêtecommissie met harde conclusies zou komen. Dat verbaasde ons niet, maar toen zijn we wel begonnen met de voorbereidingen voor hoe we daar op zouden moeten reageren en wat een goede lijn zou zijn. De parlementaire enquêtecommissie heeft gesproken. En voor ons zaten daar, denk ik, niet veel nieuwe elementen in. De heftigheid van de conclusies en de juistheid van de aanbevelingen hebben ons niet erg verrast, denk ik. Ik zeg met opzet 'ons', omdat er ook wel eens over inwoners wordt gesproken, of over burgers wordt gesproken. Maar wij zijn het zelf. We zijn het zelf! We staan naast onze inwoners en tussen onze inwoners. We wonen in deze provincie, we hebben familieleden en misschien is het onszelf wel overkomen. We kennen allemaal mensen die dit aangaat. Dus niemand heeft enige afstand tot wat hier is gebeurd. Ik wil dat graag benadrukken, omdat af en toe die tegenstelling wordt gemaakt, waar ik me eerlijk gezegd totaal niet in herken.

01:15:44

burgemeester Schuiling: We zijn aan de slag gegaan met de lessen die we in de afgelopen jaren hebben geleerd, met die hele schadeafhandeling en versterking, met wat we uit onze omgeving hoorden of wat ons zelf is overkomen. En we hebben gedacht: als we dit nu eens wegen op de hand. Stel dat onmiddellijk alle gasputten worden gesloten, zouden we er dan vanaf zijn? Dat is natuurlijk niet zo. We zitten zeker nog tien jaar in deze ellende, want de aarde gaat zich nog zetten. En dat betekent dat we nog aardbevingen blijven houden, dat we nog schadegevallen blijven houden en dat er nog steeds dingen worden beschadigd. We hebben ook gezien welke beschadigingen er zijn aangericht in de gezinnen. Een aantal van u heeft er ook op gewezen. Binnen de families en in straten en buurten en noem maar op. Het was voor ons dus ongelofelijk belangrijk om het Rijk in te laten zien dat we er niet zijn met een eenmalige afkoop. Als het al in geld te waarderen zou zijn, wat niet zo is, moet er een langjarige betrokkenheid zijn, omdat dit probleem zich nog jarenlang blijft voordoen in onze regio. En niemand weet, ook de beste deskundigen niet, hoe lang dat zal duren. Want het is nog nooit voorgekomen, nergens ter wereld en niemand kent de grondzetting van onze provincie precies, niemand weet welke effecten er zijn.

01:17:20

burgemeester Schuiling: Vandaar dat in dit boekje staat dat er op die en die onderdelen gewerkt moet worden, whatever it takes. Koste wat het kost, langjarig. Dat is de reden waarom dat daar staat. En dan zien we dat tussen de schadeafhandeling, de schademelding en degene die de schade meldt, een partij juridische regels is opgetrokken, waarvan we hebben gezegd: die kunnen alleen maar verklaard worden door het feit dat je uitgaat van het privaatrechtelijke begrip causaliteit en aansprakelijkheid. En dat moet ervan af. Want zolang je dat overeind houdt en niet wilt accepteren dat de schade een gevolg is van rommelen in de grond, en dat kan soms zijn waterverplaatsing, en dat kan soms zijn een wat zwakke bodem, maar het heeft allemaal met elkaar te maken. En niemand kan dat met een nagelschaartje knippen. Als je dat causaliteitsverhaal niet doorbreekt en niet die aansprakelijkheid doorbreekt, dan blijven we in deze situatie zitten.

01:18:45

burgemeester Schuiling: Waarom zitten we daarin? Omdat men voor een deel de claims neer wil leggen bij een externe partij, dat is de NAM. En voor een deel omdat men zegt: het is publiek geld en dat moet goed verantwoord worden. Maar verantwoording afleggen over publiek geld kan op verschillende manieren. Daarom is gezegd: alles begint ermee dat we erkennen dat een groot deel van deze ellende voortkomt uit de gaswinning. Doorbreek die causaliteit, aanvaard dat je af en toe misschien eens een euro te veel hebt afgegeven, als je het helemaal op een goudschaaltje wil wegen. Maar begrijp ook alsjeblieft dat iemand met een huis dat versterkt moet worden of waar schade aan is, wel even wacht met het verven van een kozijntje, omdat je natuurlijk afwacht hoe het totale pakket eruit gaat zien. En dan is het dus niet acceptabel dat je daar vervolgens vijf, zes jaar en soms nog langer mee wacht.

01:19:48

burgemeester Schuiling: En je moet ook begrijpen dat iets kan zijn hersteld, iets kan zijn versterkt en daarna komt er weer een aardbeving en huppatee, het hele proces kan weer opnieuw beginnen voor iemand. Het is onacceptabel dat je die mensen dan weer in die hele molens zet. Want je hebt al een dossier, je weet al wat er gaande is, je kent dat huis al, als je kent die mens. Dus dat is voor ons echt een heel belangrijk vertrekpunt geweest.

01:20:19

Voorzitter: U heeft een vraag tussendoor van de heer Dijk.

01:20:22

De heer Dijk: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog op mijn briefje staan dat ik het over het aansprakelijkheidsvraagstuk wilde hebben. Als het goed is, wist u dat ik het zou gaan noemen, want ik heb dat wel vaker benoemd. En volgens mij dat ook waar heel veel bureaucratie en juridificering vandaan komt. Maar als ik dit zo tamelijk klip en klaar van u hoor, dat u zegt: we moeten dat causaliteitsvraagstuk doorbreken, we moeten het gewoon aan gaswinning wijten. Dan rijst bij mij direct de vraag: hoe wordt daar op gereageerd? Want tot nu toe ben ik het heel erg eens met de heer Ram. We zijn al meer dan een maand aan het wachten op überhaupt een reactie, terwijl dit echt een waarheid als een koe lijkt.

01:21:12

Voorzitter: Burgemeester Schuiling.

01:21:15

burgemeester Schuiling: Dat ben ik met u eens, dat is ook een waarheid als een koe. Maar even de volgorde der dingen. Het parlement geeft opdracht aan zijn leden om via een parlementaire enquête de feiten op een rij te krijgen. Dat heeft de enquêtecommissie gedaan. Dan is het parlementair gebruik, dat eerst het parlement in gesprek gaat met de enquêtecommissie. Dat gesprek heeft indringend plaatsgevonden, vorige week donderdag en vrijdag. Ik ben daarbij geweest, ik heb dat gehoord. Ik moet nog een keer zeggen, ik heb het ook hemzelf laten weten: ik vind het werk van de parlementaire enquêtecommissie en de toonzetting van de voorzitter indrukwekkend. Ook vorige week weer in de Kamer. Vervolgens is het aan het kabinet om een reactie te schrijven en dat verwacht ik op zijn vroegst volgende week.

01:22:16

burgemeester Schuiling: Wij hebben dit gemaakt in samenspraak met de Groninger Bodem Beweging. We hebben er ook over gesproken met het Gasberaad en met verschillende andere maatschappelijke partijen om steeds voeling te houden. Maar begrijp ook dat het af en toe even haasje-over springen is. Dus we hebben ook gezegd: dit hebben wij bedacht. Het Versterkingsoverleg, wat een bestaand overleg is dat al heel lang gaande is, had ook een document gemaakt. Toen de parlementaire enquêtecommissie kwam, hebben we dat opnieuw in gesprek gebracht om te kijken: hebben we het nu allemaal? We leggen dat naast de bevindingen van de enquêtecommissie. En begrijp dus dat het proces soms zo in elkaar zit, dat je af en toe even het voortouw neemt in een document. En vervolgens is dat besproken met werkgevers, met LTO, met mkb. Die hebben zelf ook documenten gemaakt, ook gisteren weer. Er is gesproken met de Groninger Bodem Beweging en het Gasberaad. En zo hebben we eigenlijk met de provincie en tien gemeenten, dus breed gedragen, dit document in elkaar gezet.

01:23:34

burgemeester Schuiling: Daar komt iets bij, dat hebben we ook tegen het kabinet gezegd. Alles wat hier staat, is niet nieuw. Want in 2019 hebben jullie ons gevraagd een visie te maken op de toekomst. Er is ook een motie gevraagd om een deltaplan te maken voor Noord-Nederland. Er is een toekomstagenda gemaakt door ons. We hebben het Akkoord van Groningen, waarin de kennisinstellingen hebben gezegd: zo denken wij dat we Groningen, of eigenlijk Noord-Nederland, moeten positioneren. Ook de Universiteit van het Noorden werkt daarmee. Dit is een optelsom van wat gedragen wordt in onze samenleving. Dat is nu op een wat andere manier bij elkaar gezet. Maar in zekere zin, als je goed geluisterd hebt, worden er geen nieuwe dingetjes toegevoegd. Het wordt gedragen door de maatschappelijke organisaties. Het is besproken in de gemeenteraden, het is besproken in de Staten en dat is wat we nu hebben bedacht.

01:24:43

burgemeester Schuiling: Er komt wel een aantal elementen bij. Door de parlementaire enquête en door de inbreng van Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging hebben we nog preciezer kunnen formuleren aan welke dingen gesleuteld moet worden en hoe je het vertrouwen weer enigszins kunt herstellen. Het tweede punt dat erin staat, is het sociale deel van het groene boekje. Dat is eigenlijk een verzameling van acties waarmee we inmiddels ook ervaring hebben opgedaan. Vanochtend was ik in Den Haag bij het Nationaal

Programma Leefbaarheid en Veiligheid en wij hebben in het verleden een aantal interventies, ook weer langjarig, met elkaar bedacht, waarvan we zeggen: dit werkt. Bijvoorbeeld: werk aan de eerste duizend dagen van een kind, ga met een verlengde schooldag aan de gang. Zorg ervoor dat er aandacht is voor de mentale aspecten, bij volwassenen, maar zeker ook bij kinderen. U kent dat hele programma, want dat hebben we hier ook besproken. En eigenlijk zeggen we: dat moet je uitrollen over de hele provincie, want iedereen wordt hierdoor geraakt. Dus dat is het tweede element.

01:26:12

burgemeester Schuiling: Er is nog een ander element. We hebben ook gezegd: als je kijkt naar de kaart van Nederland, waar liggen dan de gemeenten met de grootste energiearmoede? We hebben tien gemeenten in Groningen. Zes daarvan staan op die kaart. Dat is dezelfde kaart als die met sociale armoede. Dus we hebben een sociaal programma gemaakt, waarin we hebben gezegd: als je echt wat wil betekenen, als je de ereschuld in wil vullen, zijn dit de dingen waar je aan kunt en moet werken. Want er zijn ook heel veel achterstanden ontstaan die echt gerelateerd zijn aan die gaswinning. Geen perspectief meer zien in een gezin, u heeft het zelf allemaal benoemd, daar ga ik nu vanwege de tijd niet over uitweiden. Dat is het tweede aspect.

01:27:08

burgemeester Schuiling: Het derde grote aspect is de vertaling van de toekomstplannen die we hier hebben. Uitgaande van de sterke punten van Groningen, afgezet tegen de grote transitie waar we wereldwijd voor staan en waar Nederland zich in moet positioneren. Dan zeg je: het heeft te maken met energie. Het heeft te maken met het hele dossier rondom de toekomst voor de landbouw, dat is ook een belangrijk aspect in onze provincie. En het derde waar we sterk in zijn, heeft te maken met gezond ouder worden, daar lopen al decennialang programma's over. Pak dat als speerpunten als je de Groningers weer toekomst wil geven, gecombineerd met het concept van de Universiteit van het Noorden, betekenende dat je vanaf vmbo tot en met universiteit en alles wat daartussen zit in heel Noord-Nederland een investering pleegt. Dat is eigenlijk wat hier is gepresenteerd.

01:28:17

burgemeester Schuiling: We hebben zorg over de kwaliteit. Er wordt veel gesproken over bedragen en over aantallen. Maar het kwalitatieve aspect, waar de rijksbouwmeester ook aandacht voor heeft gevraagd, heeft ook onze aandacht. Want als we zo doorgaan, hebben we straks heel veel dingen gedaan. Dan zijn we in feite nu de ellende voor over 25 jaar aan het bouwen. Dat willen we niet. Dus vandaar dat de kwaliteit ook een heel belangrijk aspect is. En vandaar ook dat de waterschappen betrokken zijn bij het opstellen van deze plannen, omdat we in dat landschap nog meer hebben te doen. Dus als je iets doet, doe het dan alsjeblieft goed. Ik gebruik het even als beeld, een aantal van u kent het wel, maar ga alsjeblieft niet nog een keer van die hoogspanningsleidingen door Middag-Humsterland trekken. Het is een van de oudste cultuurlandschappen van Europa, en wat doen wij? We slagen erin om daar van die hoogspanningsleidingen doorheen te jassen. We hebben nog een paar van die energiestraten nodig en ik denk dat dit een mooi moment is om die fout niet nog een keer te maken. Evenals beeld.

01:29:25

Voorzitter: Mag ik u vragen een beetje te gaan afronden?

01:29:27

burgemeester Schuiling: Ja, dat wilde ik nu doen. Voor mij is dus een belangrijk criterium, en voor ons allemaal, om een antwoord te kunnen geven op de artikelenreeks die nu ook weer in het dagblad staat, zodat je aan elke inwoner van Groningen kunt uitleggen: dit overkomt jou niet weer. En twee: dat we ook oog houden voor de jeugd en zelfs voor het ongebooren kind dat hier een toekomst moet kunnen hebben. We zijn wel degelijk die twee kanten van de medaille aan het bespreken. En mijn oordeel over het gesprek met het rijk? Dat is een indringende vraag van een aantal van u. In woorden kun je niet wonen. Ik hoop dat het kabinet aanstaande vrijdag, gevoed door het indringende gesprek dat we tot gisteravond laat hebben gehad, een aantal goede maatregelen kan voorstellen. Dat kunnen we volgende week, hoop ik, lezen. Dan zal ongetwijfeld nog een parlementaire behandeling plaatsvinden. En pas dan kunnen we de som maken.

01:30:51

Voorzitter: Dank u wel voor uw beantwoording. Ik kijk even rond. Eigenlijk zouden we dit in twee termijnen doen. Een aantal fracties heeft de volledige woordvoering al in de eerste termijn gedaan. Ik noem even de fracties die nog rond de twee minuten hebben. Dat is Student en Stad en Stadspartij 100% voor Groningen. Die hebben nog twee minuten spreektijd. Dan zijn er nog drie fracties, GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren, met iets meer dan een minuut spreektijd. De ChristenUnie 20 seconden en de PVV 30 seconden. Ik wil u echt vragen, want zo hebben we het nu eenmaal afgesproken, om deze spreektijd ook aan te houden. U heeft het recht die te benutten. Mocht er daarna nog tijd zijn, wil ik de overige fracties en eventueel het college nog de ruimte gegeven om vragen te stellen. U zat er niet bij, mevrouw Pestman.

01:31:47

mevrouw Pestman: Nee, maar mag je niet meer reageren op de beantwoording van de burgemeester?

01:31:51

Voorzitter: We hebben van tevoren met elkaar afgesproken dat er een aantal minuten spreektijd is. Ik wil de mensen die hun spreektijd hebben bewaard voor de tweede termijn eerst de kans geven.

01:32:03

mevrouw Pestman: Dan hoop ik dat die dat ene punt oppikken, ik wacht het af.

01:32:07

Voorzitter: Schrijft u een briefje. Wie mag ik het woord gegeven? U heeft twintig seconden, meneer Rebergen.

01:32:15

De heer Rebergen: Ik kan heel snel praten. De burgemeester heeft goed uitgelegd hoe het groene boekje tot stand is gekomen. In de krant werd gesproken over wensen van Groningen. Ik heb hier gehoord, en ik hoor dat wel vaker: "Wat wij als Groningen willen." Is de burgemeester het ermee eens dat dat niet de goede woorden zijn? Dit is gewoon wat voor Groningen nodig is.

01:32:38

Voorzitter: Ik wil even kijken wat we gaan doen. Eerst de vragen en opmerkingen stellen en

vervolgens het college laten reageren. Bent u daarmee akkoord? Dank u wel. De heer Sijbolts, wilde u nog wat toevoegen aan uw eerste termijn?

01:32:58

de heer Sijbolts: [onhoorbaar]

01:33:00

Voorzitter: Daar zijn we nu, dus vandaar dat ik u het woord geef. U heeft nog ruim twee minuten.

01:33:05

de heer Sijbolts: Dank u wel, voorzitter. Ik heb in de eerste termijn een aantal vragen gesteld. Vooropgesteld vinden wij het goed, maar ook belangrijk, dat de regio samen optrekt richting het Rijk. Want de ereschuld moet worden ingelost en dat kan alleen wanneer de aardbevingsregio zelf invloed heeft op de invoering en uitvoering daarvan. Wij weten precies wat onze inwoners nodig hebben, niet Den Haag. Geen Haagse, maar Groningse oplossingen. Volgens mij heeft het college de vragen die daarover zijn gesteld met iets andere woorden voldoende beantwoord. Jarenlang keek niet alleen politiek Den Haag weg, maar ook een groot deel van Nederland. Weg van de ramp die zich hier voltrekt. De rijksoverheid en de landelijke politiek hebben keer op keer laten zien geen betrouwbare partner te zijn voor Groningen.

01:33:54

de heer Sijbolts: Ik sla even wat over. Het gaat erom dat onze inwoners, gemeente, provincie en waterschappen recht gedaan wordt om de toekomst veilig te stellen. Om jonge generaties een toekomst te geven. Regionale inzet is wat ons betreft een eerste stap om de stapeling van een falende overheid om te buigen naar toekomstperspectief, waarbij lokale overheden naast de inwoners kunnen staan. Wij zijn dan ook blij met de huidige inzet van onze lokale bestuurders in de regio richting Den Haag, ogenschijnlijk soms wat ver voor de troepen uit. Ik heb daar in de eerste termijn een aantal vragen over gesteld. Het college heeft dat wat mij betreft voldoende toegelicht en heeft ook duidelijk kunnen uitleggen waarom in korte tijd dat eisenpakket op tafel is gelegd. Dat was nodig om een begin te maken met het inlossen van de eisen van de ereschuld.

01:34:52

de heer Sijbolts: Onze conclusie is dat daarmee ook gepoogd is te voorkomen dat we als regio tegen elkaar uitgespeeld worden. Want dan blijven onze inwoners aan het kortste eind trekken. We krijgen er misschien niet het vertrouwen in de politiek mee terug, maar we redden hopelijk wel de toekomst van onze provincie. Het is duidelijk dat de tijd van praten voorbij is, er moet nu betaald worden door het Rijk. Inzet moet op de korte termijn vooral gericht blijven op schadeherstel en versterking. Die andere onderwerpen die in het bod zijn neergelegd, zijn ook belangrijk. En de volgorde die wordt beschreven, is wat ons betreft ook een juiste keus. Meer schadeafhandeling en versterking moet topprioriteit blijven. Zoals de burgemeester het verwoordde: koste wat het kost. Daarbij vinden wij het belangrijk dat maatschappelijke organisaties zoals de Groninger Bodem Beweging en Groninger Gasberaad gesprekspartners blijven. De PvdA heeft er een aantal vragen over gesteld, waar ik me graag bij aansluit. Daar was nog geen antwoord op gegeven, geloof ik. En we gaan als raad ook graag zelf met deze maatschappelijke partners in gesprek.

01:35:59

de heer Sijbolts: Voorzitter, nog één vraag die niet is beantwoord. Die gaat over Shell en ExxonMobil, wij vinden echt dat zij een morele verplichting hebben om iets te doen. Ik ben benieuwd of zij zich al gemeld hebben bij het college. Anders overwegen we de mogelijkheid een motie in te dienen, hopelijk met de gehele raad, waarin we verwoorden dat wij dat willen. Want zij zijn ook aanstichter van het grote leed en moeten daarom ook een duit in het zakje doen.

01:36:34

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even, u heeft nog een minuut, mevrouw Armut.

01:36:41

mevrouw Armut: Dit kan wel binnen een minuut. Ik dacht het antwoord niet te hebben gehoord op mijn vraag over een individuele bewonersbegeleider of onafhankelijke zaakbehandler. Het kan zijn dat ik het verkeerd begrepen.

01:36:56

Voorzitter: Helder, dank u wel. We hebben het genoteerd voor straks. Mevrouw Dwarshuis.

01:37:03

mevrouw Dwarshuis: Dank u wel, voorzitter. Het college gaf in reactie op de woordvoering in de eerste termijn aan dat het rapport niet nieuw is. Daarnaast zegt de burgemeester dat de plannen ook niet nieuw zijn. Tegelijkertijd is er net gesproken over momentum. We zijn standvastig, dat is goed. Mijn vraag daarover is: als de problemen niet nieuw zijn en een deel van de oplossingen niet nieuw zijn, hoe kunnen we dan toch zorgen dat het momentum dat er nu hopelijk is, of bij sommigen kennelijk nog moet komen, versterkt gaat worden?

01:37:51

Voorzitter: Helder. Dank u wel, deze vraag is genoteerd. De heer Ram van de PVV voor 30 seconden.

01:37:58

de heer Ram: Dank u wel voorzitter, ik hou het kort. Wij zitten nog met de volgende vraag. Als dit akkoord er is, wordt de Groninger daar dan daadwerkelijk beter van? Ik heb een paar kritische noten gezet bij de invulling van de laatste tien jaar en ook bij de rol die de provincie en de gemeentes daarin gespeeld hebben. De vraag is: hoe kunt u voor elkaar krijgen dat de Groninger het echt beter krijgt en dat we niet dezelfde fouten maken als de vorige keer? En heeft u er vertrouwen in dat dit met dit kabinet gaat lukken?

01:38:37

Voorzitter: Dank u wel, die is ook genoteerd. Ik kijk nog even rond. Mevrouw Goodijk van Student en Stad.

01:38:43

mevrouw Goodijk: Dank je wel, voorzitter. Mijn fractie is blij dat ook het college het belang van kansen voor kinderen en jongeren onderstreept heeft. Wat ons betreft kan dat niet vaak genoeg benoemd worden. We zien veel kansenongelijkheid in het aardbevingsgebied. Een hele generatie groeit nu op met weinig tot geen vertrouwen in de overheid en dit baart ons oprecht zorgen. Wij vinden het belangrijk dat jongeren trots zijn om op te groeien in Groningen en daar ook een toekomst zien voor zichzelf. De programma's Kansrijke Start en de Rijke Schooldag zijn hierbij van groot belang. Mijn fractie is ook blij te horen dat er een

speciale aardbevingscoach voor kinderen is aangesteld. Als laatste wil ik onze Groningse bestuurders ontzettend veel succes wensen in de komende onderhandelingen, ook al vinden ook wij het ongemakkelijk dat het woord onderhandelingen daar überhaupt bij om de hoek moet komen kijken. Want uiteindelijk moet Den Haag over de brug komen en daar gaan we uiteraard met z'n allen op inzetten. En ook wij hopen dat het college daar nog vertrouwen in heeft, al hebben ze die vraag, wellicht bewust, niet helemaal beantwoord. Dank je wel.

01:39:54

Voorzitter: Helder, dank u wel. De heer Boswijk, D66.

01:39:59

de heer Boswijk: Dank u wel voorzitter. Ik heb niet veel meer toe te voegen aan mijn eerste termijn. Ik wil in ieder geval teruggeven dat ik een mooie, heldere uiteenzetting over de totstandkoming van het groene boekje heb gehoord. Ik denk dat we het in grote lijnen met elkaar eens kunnen zijn over de inhoud van het groene boekje. Ik vind dat de burgemeester net hele mooie woorden gebruikte, toen hij ons vertelde dat wij eigenlijk allemaal die gedupeerde Groningers zijn. Ik denk dat dat misschien ook bij onszelf nog wel eens mag landen. En net als iedereen hier ben ik ontzettend benieuwd naar de reactie uit Den Haag op de parlementaire enquête. Ik kan me heel goed voorstellen dat we tegen die tijd met elkaar verder praten over wat we daarvan vinden.

01:40:49

Voorzitter: Helder, dank u wel. De heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

01:40:53

de heer Van Zoelen: Dank. Dank ook voor de uitvoerige beantwoording door de wethouder en de burgemeester. Zoals ik al heb aangegeven, kunnen wij ons voor 90 procent vinden in het groene boekje: schadeherstel en ongelimiteerde middelen. Over de N33 en sommige energiedingetjes zou je misschien nog politiek kunnen debatteren. Maar het gaat er nu om dat geld te krijgen. We zijn wel benieuwd hoe het een vervolg krijgt in de raad, als straks die som gemaakt kan worden en er een reactie komt. Hoe gaan we daarop reageren? Misschien is het positief, maar als het negatief is moeten we misschien actie gaan voeren, zoals de heer Dijk zegt. Ik ben benieuwd hoe wij ons als raad daarin gaan positioneren.

01:41:42

Voorzitter: Helder, dank u wel. De heer Dijk denkt dat hij de laatste minuten krijgt in deze commissie, maar ik ga de laatste minuten aan het college gegeven, want er zijn nog een aantal vragen gesteld die een antwoord verdienen. Wie van het college kan ik het woord geven? Wethouder Jongman.

01:42:06

wethouder mevrouw Jongman: Even kort over het lokale. Er wordt gevraagd of het Gasberaad en de Bodem Beweging ook aan tafel zitten, bij het deel van de burgemeester maar ook bij de voorbereiding van dit boekje, dat eerst deels een andere kleur had en dat we als opgave al eerder binnen ons Versterkingsoverleg hadden om te kijken: hoe gaan we in de toekomst om met schade en herstel? Dat stellen we op in gezamenlijkheid met al die andere gemeenten. Het is heel fijn, een aantal van u zei het al, dat we dat echt in gezamenlijkheid hebben gedaan. Zodat we ook samen naar het Rijk kunnen optrekken om te zeggen: dat willen we beter voor de toekomst en dat zien we onderbouwd. Dat gaat dan van

mestkelders tot het mkb, tot en met de huizen van de bewoners. Er zit nog veel meer bij, maar dat staat allemaal heel goed opgeschreven. Dus daar zijn we mee in gesprek. Wat de heer Sijbolts ook zei: als lokale overheid willen we naast de inwoners staan, ook in combinatie met gesprekken met de Bodem Beweging en Gasberaad. Zo gaan we dat de komende tijd verder vorm en inhoud geven.

01:43:14

wethouder mevrouw Jongman: Ik dacht dat ik de vraag van het CDA over de individuele bewonersbegeleiders beantwoord had. Wij hebben een team Versterken en Vernieuwen. Die zitten in alle dorpshuizen, niet elke dag maar wel heel vaak, om daar inwoners die ondersteuning nodig hebben op te vangen. Die zijn door ons aangesteld. Er zitten teams met heel veel mensen. Die gaan ook in overleg met de NCG of IMG, afhankelijk van wat aan de orde is. Dus het lijkt me heel goed dat mensen de weg daarnaartoe vinden om ondersteuning te krijgen. De casus die u noemt ken ik niet. Daar kunnen we het later misschien over hebben, want wij willen onze inwoners alleen maar heel goed helpen en bijstaan. Dus als we dat beter kunnen doen, hoor ik dat graag van u. Student en Stad zegt dat de jongeren van groot belang zijn. Daar is echt heel veel oog voor. De jongerenwerkers in Ten Boer organiseren ook extra activiteiten voor de jongeren, zodat zij af en toe ook leuke dingen te doen hebben, naast de ellende thuis.

01:44:18

Voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord nog aan burgemeester Schuiling.

01:44:23

burgemeester Schuiling: In staccato de vraag van de PVV: wordt de Groninger hier beter van? Dat is in feite leidend. Ik heb geprobeerd uit te leggen: we kennen het boek 'Ik wacht', we kennen de serie artikelen uit het dagblad, we kennen de verhalen. Ik wil bereiken dat we aan het eind van deze discussie elke individuele Groninger kunnen zeggen: dit overkomt je niet weer. Het gebied wordt ook groter. Ik gebruik altijd als voorbeeld de roze boerderij in Drieborg en in Emden speelt het ook. Het effectgebied moet worden vergroot, want dat is gewoon redelijk en billijk.

01:45:03

burgemeester Schuiling: Twee: Meneer Rebergen vraagt of dit nodig is. Ja. Het zijn bestaande plannen die we hebben besproken, waarvan we zeggen: dit is goed voor Groningen. Hoe we precies samen optrekken, is nog in de toekomst geschreven. Daar zijn we over aan het nadenken, maar we moeten ook met elkaar bespreken hoe we dat willen vormgeven. Vanmiddag al, onderweg weer terug naar Groningen, zijn het Groninger Gasberaad en de Bodem Beweging in gesprek over de terugkoppeling van het gesprek dat we gisterenavond hebben gehad. Met andere woorden: we hebben een soort verbond met elkaar. Dat komt ook over in Den Haag, want men zegt: elke stap die jullie zetten bespreek je kennelijk met elkaar. Morgen hebben we ook bestuurstafel, dan gaan we ook weer een uitvoerige terugkoppeling geven. Er wordt vandaag gewerkt aan de teksten die gisteravond zijn besproken. Er wordt weer teruggekoppeld: jongens, wat vinden we er nu van? Wij praten niet rechtstreeks met Shell, dat ligt ook niet op onze weg. Dat is aan het Rijk, om dat te doen over de opvolging van het rapport van de parlementaire enquête. Maar die gesprekken zijn er wel.

01:46:18

burgemeester Schuiling: Wat staat ons nu te doen? Daar rond ik mee af. Wat ons nu te doen staat, is in de eerste plaats - met mate overigens - hele goede raadsleden naar Den Haag laten gaan om daar Kamerlid te worden. Dat is het eerste dat we moeten doen. Een tweede is dat we onze contacten daar gebruiken. Want ik zeg u, knoop dat in de oren: de discussie is pas afgerond op het moment dat de Kamer gesproken heeft. Dat moet nog gebeuren, maar dat gaat wel snel. Het wordt niet over het reces heen getild van deze zomer. Het kabinet wil in verband met de voorjaarsnota graag deze maand nog bevallen. Dat zou best dinsdag kunnen zijn. Dan is het parlement ook vrij snel in staat om daar een reactie op te geven, na al het voorbereidende werk dat is gedaan. Dus ik roep u op om, via welke ingang u ook heeft, aandachtig de brief van het kabinet te lezen. Dan zullen we daar een gezamenlijke reactie op geven met waterschappen, provincie, gemeenten en de andere partijen. En dan hoop ik dat u niet achterwege laat om met uw achterban te communiceren over datgene waarvan u zegt: naar mijn politieke oordeel moet daar nog een accent komen te liggen. En tot slot: niet alle tien gemeenten in Groningen zijn aardbevingsgemeente. Maar het is net als met covid en met de opvang van asielzoekers, we doen het met ons tienen.

01:48:11

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage en de beantwoording van de vraag. Ik heb ter afsluiting van de commissie twee dingen gehoord. De overweging van een motie door Stadspartij 100% Groningen, dus dat nemen we mee. En ik heb als voorzitter de behoefte gehoord van een aantal fracties om in het vervolgproces reacties van het kabinet en de Kamer hier in de raad te bespreken. Ik kijk even naar links en ik geef dat daarmee door aan de griffie. Daarmee wil ik deze commissievergadering afsluiten. Dank voor uw bijdrage, ook het college. Dank aan iedereen op de publieke tribune, fijn dat u er was. En ook aan de mensen thuis: een fijne avond.